

ACC. N:R M. 15079: 1-8.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Fabian Karlsson, Väckelsång*
Härad: *Konga* Berättare: " " "
Socken: *Väckelsång* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1894* i *Väckelsång*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

*Nystan och hävvar. s. 1-8.
(sid. 5-8 teckn.)*

LUF 115

9/11-60

Nystan och hävor.

Nystning av garn har mest förekommit med ullgarn för stickning.

När garnet skulle nystas, så sattes spinnrocksrullen, som garnet spunnits på, i "rullastolen", en liten pall med en ställning ovanpå för två spinnrocksrullar. Dessa voro trådda på "rullaspetan", en järnten som löpte genom ställningen på pallen. Rullastolen måste också användas då garn skulle tvinnas. Då sattes två spinnrocksrullar med garn på rullastolen och detta garn tvinnades på en tredje rulle på spinnrocken.

1. Trene olikfärgade garn kunde ju då tvinnas samman.

Härning. När man härvade garn,
så sattes garnullen från spinnerocken
i rullastolen. Från denna snoddas
garnet om härveln. Härveln kunde
vara något olika, men alla typer
hade ett kors med fyra armar och
med en krycka i ändan på varje
korsarm. Den ena kryckan kunde
fällas ner, när man skulle toga av
garnet av härveln.
Det fanns också härvelar med räkne-
verk, som angav "pasmornas" lika
storlek. Räkneverket bestod av trä-
kugghjul med en liten trähammare,
som föll ner, då pasman var färdig.
När en pasma var härvad, bund man
en tråd om den. Denna tråd kallades
2. "pasmebaug" och den togs så lång att

den räckte till alla passarna i härvan,
d. v. s. att passarna hängde ihop med
en knut emellan varje passna.

Från spinnrocken gick alltså garnet
till pullstolen och därifrån till härvelen.
Härvelen var alltid lika stor, d. v. s. kors-
armarnas längd, ty garnet skulle passa
till garnvinden och bomman.

Innan garnet kom till vävstolen skulle
det från härvelen passera garnvinden,
bommen och sedan till varpan.

Därefter "sveptes väven", varpen kom i
vävstolen. Garnvinden fann det olika
typer. Från vinden snoddas garnet på
bommen, som satt på en träaxel på
bommestolen. Den drog runt med en vev.

3. Från bommorna kom garnet på stora varpan,
som stod upprät och räckte från golv till tak.

Varpan svängdes runt med den ena handen, och med den andra höll man ju garnet vid varningen.

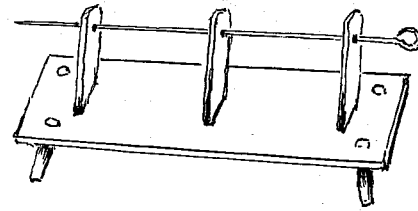
Hårvel har alltid använts i Täckel-sångs socken. Där garnis hårvelats kunde man ibland vrida ihop det till ett "ore" för bättre hantering.

Garnvindan brukade ibland användas då man ville nysta upp ett garn i ett nystan, som skulle användas vid stickning.

Följande teckningar visar de olika redskapen.

ACC. N:R M. 15079:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

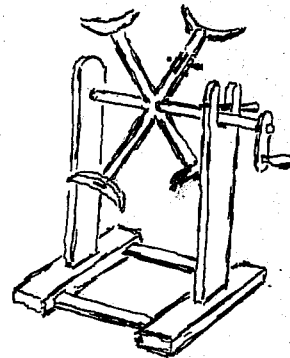

Rullastol

5.

ACC. N:R M. 15079:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

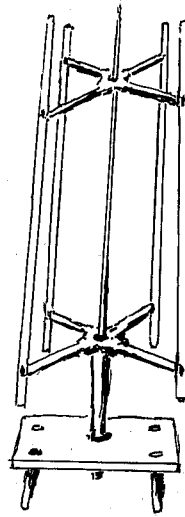

Härvel

6.

ACC. N:R M. 15079:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

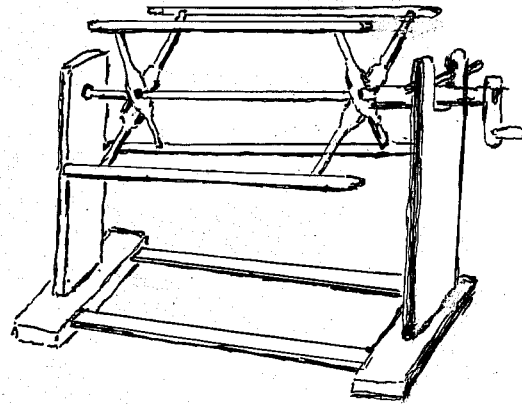

Garnvinda

7.

ACC. N:R M. 15079:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bommestol

8.

M. 15079.

Luz 115 sid. 4.

